

Žádost:

Žádost ze dne 15. 5. 2024 dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a to:

- 1.) K žádosti o zaslání zásadních a jiných připomínek za ČSSZ v rámci vypořádání mezirezortních připomínek k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 262/2011 Sb., zákon č. 155/1995 Sb., zákon č. 357/2005 Sb., ať už v rámci samostatného podání připomínek nebo předání připomínek v rámci rezortu MPSV, přikládáme následující připomínky ČSSZ:
- 2.) K žádosti o zaslání právního předpisu ČSSZ z listopadu či prosince 2023, který by ode dne 15. 12. 2023 stanovil zákaz poskytování sociálních dávek (všem potřebným občanům) pro území ČR, který by ospravedlňoval použití tzv. *časové naléhavosti* k vypracování „*vysokorychlostní*“ novely zákona č. 262/2011 Sb. či jiných zákonů v rámci tohoto návrhu pro dva zapomenuté „*disidenty*“ údajně hladovějící před Úřadem vlády v období listopadu a začátku prosince 2023 sdělují, že žádný takový právní předpis ČSSZ nevydala, ani žádným takovým předpisem nedisponuje.
- 3.) K žádosti o poskytnutí informace, zda povinný subjekt, ČSSZ, předkládal nebo nepředkládal v rámci novely zákona č. 262/2011 Sb. navýšení důchodů pro oběti zločinu komunismu a oběti zločinu proti lidskosti tj. násilného, nezákonného rozdělení zemědělských a živnostenských rodin v bývalém Československu z let 1950-1989 sdělují, že ČSSZ takovou novelu zákona nepředkládala, ani ji předmětné oprávnění jako prováděcímu orgánu nepřísluší.
- 4.) K žádosti o poskytnutí zásadních a jiných připomínek povinného subjektu ČSSZ k návrhu další nepropracované, nesystémové novely zákona, kterým se mění zákon č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, ve znění pozdějších předpisů, který byl rozeslán povinnému subjektu, MPSV, též dopisem LRV ze dne 16. 4. 2024 s číslem jednací 15137/2024-UVCR sdělují, že k předmětné novele ČSSZ připomínky neuplatnila, neboť změnu vyhodnotila bez dopadů na provozní činnost ČSSZ.

Odpověď:

- 1.) K žádosti o zaslání zásadních a jiných připomínek za ČSSZ v rámci vypořádání mezirezortních připomínek k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 262/2011 Sb., zákon č. 155/1995 Sb., zákon č. 357/2005 Sb., ať už v rámci samostatného podání připomínek nebo předání připomínek v rámci rezortu MPSV, přikládáme následující připomínky ČSSZ:

K návrhu zákona:

K části první, čl. I, bodu 1 (§ 6 odst. 8)

*Máme za to, že pakliže je ČSSZ povinna na základě údajů dodaných ze strany Ministerstva obrany provést úpravu důchodů z moci úřední dle čl. II bodu 2 v zákonem předvídané lhůtě 3 měsíců od nabytí účinnosti zákona, je nutné součinnost s MO upravit specifitěji, včetně lhůty pro dodání předmětného seznamu držitelů osvědčení, obdobně, jako je tomu např. v případě snížení důchodů představitelům komunistického režimu. Byť se v důvodové zprávě odkazuje na seznam držitelů osvědčení zveřejněný dálkově, na téže místě je vznesena pochybnost, zda je plně aktuální. Tato připomínka je **zásadní**.*

K části první, čl. I, bodu 2 (§ 8 odst. 1)

*Zákon č. 262/2011 Sb. nevylučuje, aby osvědčení bylo vydáno i slovenským občanům, resp. osobám, kterým v souladu s článkem 20 nebo 33 smlouvy mezi ČR a SR o sociálním zabezpečení náleží za čsl. doby pojištění získané před 31. 12. 1992 slovenský důchod a nemají nyní nárok na důchod z českého důchodového pojištění ani v dílčí výši, protože po rozdělení ČSFR nebyly v ČR pojištěny. Předpokládáme tedy, že toto nové ustanovení by založilo nárok na český důchod i těmto osobám. Pro odstranění pochybností tak doporučujeme v důvodové zprávě uvedený předpoklad výslovně upravit, a to i v případě jeho vyvrácení. Pro úplnost pak dodáváme, že odškodnění související s účastí ve 3. odboji by v těchto případech náleželo v plné výši 2x, neboť se poskytuje i v důchodovém nároku přiznaném podle slovenských právních předpisů. Tato připomínka je **zásadní**.*

K části první, čl. I, bodu 7 (§ 8 odst. 5)

*V zákoně absentuje úprava procesního režimu, doposud předmětným ustanovením upravená a předvídaná v důvodové zprávě. Z dikce navrhované právní úpravy nikterak nevyplyvá, že je u nově přiznávaných důchodů úprava důchodu provedena z moci úřední, pouze na podkladě toho, že žadatel v žádosti o důchod uvede, že je držitelem osvědčení. Tato připomínka je **zásadní**.*

K části první, čl. I, bodu 7 (§ 8 odst. 5)

Vyloučení aplikace § 61 zdp má zřejmě zabránit tomu, aby důchodové nároky účastníků 3. odboje nepodléhaly dílení podle Koordinačních nařízení EU a bilaterálních smluv. Máme však pochybnost, zda je to potřebné. Principiálně nelze vnitrostátním předpisem vyloučit použití právní úpravy, která je pro ČR přímo účinná a bezprostředně závazná. V případě důchodových nároků vyplývajících ze zákona č. 262/2011 Sb. však vycházíme z toho, že je lze podřadit pod dávky, „u nichž stát přijímá odpovědnost za škody způsobené osobám a poskytuje náhradu, např. obětem, jež utrpěly znevýhodnění z politických či náboženských důvodů“, které nařízení č. 883/2004 explicitně vylučuje ze své působnosti (srov. čl. 3 odst. 5 písm. b). K výslovnému vyloučení § 61 zdp nejsou podle našeho názoru žádné věcné důvody. V případě účastníka odboje se podle nového ustanovení § 8 odst. 1 „pro vznik nároku na starobní důchod považuje podmínka získání potřebné doby důchodového pojištění za splněnou dosažením důchodového věku“. To znamená, že jim vždy bude náležet plný (solo) důchod, který nepodléhá dílení. Nemůže tedy vzniknout pochybnost, že by tento důchodový nárok měl být dílen podle nařízení č. 883/2004 či bilaterální smlouvy o SZ, neboť „pokud jsou splněny podmínky nároku na dávku výhradně podle vnitrostátního práva, stanoví se výše dávky podle této vnitrostátní úpravy“ – srov. čl. 52 (1)(a) nařízení č. 883/2004. Jinými slovy, účastníkům odboje, kteří by neměli nárok na plný „solo“ důchod, nová právní úprava tento nárok zakládá a nařízení č. 883/2004 či bilaterální smlouvy o SZ na tom nemohou nic změnit. Naopak by mohla vzniknout pochybnost, zda vyloučení § 61 zdp nepřipraví účastníka odboje o právo pobírat dílčí důchod, pokud by byl vyšší než plný „solo“ důchod podle zákona č. 262/2011 Sb. Podle našeho názoru by nárok na provedení srovnávacího výpočtu měl zůstat zachován i v případě účastníků odboje, protože nelze vyloučit, že výše jejich dílčího důchodu (s ohledem na pravidla jeho výpočtu) může být v některých případech vyšší než částka plného důchodu podle zákona č. 262/2011 Sb.

Další problém spatřujeme v tom, že ustanovení vylučující použití § 61 zdp dopadá i na situace, kdy účastník odboje je poživatelé pozůstalostního důchodu, který však náleží v dílčí výši. Není zřejmé, jak bude v tomto případě proveden souběh s přímým důchodem náležejícím v plné výši podle zákona č. 262/2011 Sb. Postup podle § 61 odst. 4 musí zůstat zachován.

*Pokud je záměrem p. ministra navýšit specifikovanému okruhu osob důchod nad rámec zákona, koordinačních nařízení a mezinárodních smluv, pak tak musí podle našeho názoru učinit pozitivně, tj. nikoliv formou, že se určité ustanovení neaplikuje (pokud se nebude aplikovat vnitrostátní ustanovení, neznamená to automaticky, že nebude aplikováno ani koordinační nařízení), ale vymezením toho, jakým způsobem má být poživatelům českých dílčích důchodů zvýšena jejich procentní a základní výměra, např. doplněním dalšího písmene do § 8 odst. 3 zákona č. 262/2011 Sb. Tato připomínka je **zásadní**.*

K části první, čl. II, bodu 1 a 2, ve variantě I i II

Znovu zdůrazňujeme, že aktuální předpoklad ČSSZ je takový, že programové úpravy budou vyžadovat čas v délce minimálně 6 měsíců (cca 2 měsíce na detailní analýzu zadání, následně cca 4 měsíce na realizaci). Úprava důchodu v návrhu předvídané lhůtě tak není reálná. Tato připomínka je **zásadní**.

Bylo by vhodné stanovit, který den se považuje za den zahájení řízení o provedení úpravy důchodu. Stanovení dne zahájení řízení má význam též v případě úmrtí účastníka 3. odboje (vstup právních nástupců do zahájeného řízení). Doporučujeme současně v důvodové zprávě výslovně upravit, že úprava důchodu se provede jen u účastníků 3. odboje, kteří jsou ke dni, který je považován za den zahájení řízení o úpravu důchodu, naživu (tj. nebude možné dožadovat se zvýšení a doplatku důchodu zemřelých osob), byť z hlediska ČSSZ je to samozřejmé. V důvodové zprávě rovněž doporučujeme uvést, zda bude v případech podle bodu 2 rovněž vyplácen doplatek (příp. zda dle ust. § 55 odst. 2 ZDP max. za dobu 5 let).

K části první, čl. II, bodu 1 a 2, ve variantě II

Jak již ČSSZ uvedla dříve, stanovení zpětného doplatku v rámci automatizovaného zpracování není možné zajistit, důvodem je to, že pro požadované zvýšení procentní výměry se musí vycházet z aktuálně evidovaných údajů u vyplácených důchodů a není možné zjišťovat jejich dřívější stavy. Tato připomínka je **zásadní**.

K části třetí, čl. IV

Znovu zdůrazňujeme, že aktuální předpoklad ČSSZ je takový, že programové úpravy budou vyžadovat čas v délce minimálně 6 měsíců (cca 2 měsíce na detailní analýzu zadání, následně cca 4 měsíce na realizaci). Tato připomínka je **zásadní**.

K důvodové zprávě:

Obecně

V důvodové zprávě absentuje číslování stránek.

Ke zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Zcela účelově se předmětná pasáž soustředí pouze na otázku rovnosti mužů a žen, absentuje zhodnocení navrhované právní úpravy co do otázky k diskriminaci k ostatním skupinám pojištěnců a poživatelů důchodu.

K zásadám č. 1 a č. 2 pro „pozměňovací materiál“:

Podle současné slovenské právní úpravy ve většině případů vzniká nárok na starobní důchod dříve (nižší důchodový věk a kratší potřebná doba pojištění) než podle českých právních předpisů. Předpokládáme tedy, že by k předmětným situacím mohlo docházet zcela ojediněle. Nárok na důchod lze určit až v rámci důchodového řízení, které se zahajuje na základě žádosti o tuto dávku. Z uvedeného vyplývá, že slovenský nositel pojištění nebude moci nárok na starobní důchod potvrdit, pokud důchodové řízení nebylo zahájeno. Také není jisté, zda si dotýčný opravdu o slovenský důchod požádá a případně i nepožádá o přiznání se zpětnou účinností (tj. možné podle slovenských právních předpisů max. 3 roky zpětně od podání žádosti).

K odůvodnění:

Uvedený postup pro zjišťování ověřování nároku na důchod u slovenského nositele pojištění se jeví jako problematický a těžko proveditelný. Navíc v případech žádostí o slovenský důchod se zpětnou platností se domníváme, že tato úprava nesplní svůj účel, když se má český důchod odejmout až od nejbližší splátky po ověření, že nárok vznikl. V situaci, kdy osobě dosud nárok na slovenský důchod nevznikl, nebo o něj pouze nepožádala, slovenský nositel pojištění nebude ČSSZ schopen sdělit informaci, od jakého data by mohl být důchod přiznán, a tudíž ČSSZ nemá šanci žádným způsobem zjistit, zda k přiznání slovenského důchodu nakonec došlo (pokud nebude žádost o jeho přiznání podána prostřednictvím ČSSZ). Navíc samotné hlídání této skutečnosti může být do budoucna dost problematické – tyto případy by musely pravděpodobně podléhat speciálnímu označení, a vždy po nějaké době podléhat kontrole.

Jinými slovy to může znamenat, že dojde k souběhu plnění z českého i slovenského systému důchodového pojištění. Pro tyto účely pak dáváme do úvahy výslovně uvést, že částky starobního důchodu podle § 8 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb., které s ohledem na vznik nároku na slovenský důchod již nenáležely a byly vyplaceny neoprávněně, se považují za přeplatek na dávce důchodového pojištění.

2.) K žádosti o zaslání právního předpisu ČSSZ z listopadu či prosince 2023, který by ode dne 15. 12. 2023 stanovil zákaz poskytování sociálních dávek (všem potřebným občanům) pro území ČR, který by ospravedlňoval použití tzv. *časové naléhavosti* k vypracování „*vysokorychlostní*“ novely zákona č. 262/2011 Sb. či jiných zákonů v rámci tohoto návrhu pro dva zapomenuté „*disidenty*“ údajně hladovějící před Úřadem vlády v období listopadu a začátku prosince 2023 sdělují, že žádný takový právní předpis ČSSZ nevydala, ani žádným takovým předpisem nedisponuje.

3.) K žádosti o poskytnutí informace, zda povinný subjekt, ČSSZ, předkládal nebo nepředkládal v rámci novely zákona č. 262/2011 Sb. navýšení důchodů pro oběti zločinu komunismu a oběti zločinu proti lidskosti tj. násilného, nezákonného rozdělení zemědělských a živnostenských rodin v bývalém Československu z let 1950-1989 sdělují, že ČSSZ takovou novelu zákona nepředkládala, ani ji předmětné oprávnění jako prováděcímu orgánu nepřísluší.

4.) K žádosti o poskytnutí zásadních a jiných připomínek povinného subjektu ČSSZ k návrhu další nepracované, nesystémové novely zákona, kterým se mění zákon č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, ve znění pozdějších předpisů, který byl rozeslán povinnému subjektu, MPSV, též dopisem LRV ze dne 16. 4. 2024 s číslem jednacím 15137/2024-UVCR sdělují, že k předmětné novele ČSSZ připomínky neuplatnila, neboť změnu vyhodnotila bez dopadů na provozní činnost ČSSZ.